

1986
Megjegyzés

0001 sz példány

Barity Miklós

003902/1/86.

1818/Ba

Szigoruan titkos !

Készült: 12 példányban

- Figyelmre*
1. Várkonyi elvtárs
 2. Horn elvtárs
 3. Nagy G. elvtárs ✓
 4. Kovács L. elvtárs.
 5. Bényi elvtárs ✓
 6. Kőmives elvtárs ✓
 7. Somogyi elvtárs ✓
 8. Zegnál elvtárs
 9. Kupper elvtárs
 10. Hajdu elvtárs ✓
 11. Udvardi elvtárs
 12. Saját

Barity elvtárs
A 2. oldalban két elvtársat hiányosan írtak fel a többi példányban is. Kérlek, javítsd át az utolsó oldalon.

Feljegyzés

Tárgy: VSZ tagállamok külügy-miniszterhelyetteseinek konzultációja a dél-afrikai térség helyzetéről.

A Szovjetunió külügyminisztériumának szervezésében 1986. július 24-én Moszkvában a Varsói Szerződés tagállamainak külügyminiszter helyettesei konzultációt tartottak a dél-afrikai térség helyzetéről.

A konzultáció során a dél-afrikai térség helyzetről az alábbi fontosabb megállapítások, értékelések hangzottak el:

Az afrikai kontinens déli részén - amelyhez az Egyesült Államoknak és szövetségeseinek igen komoly érdekei fűződnek - válsághelyzet alakult ki. Ennek fő kiváltó oka a Dél-Afrikai Köztársaság fajüldöző, apartheid politikája, amely az országon belül az afrikai többség elnyomásában, a térségben pedig a

2578/UC

szomszédos országok politikai és gazdasági függetlenségét veszélyeztető agresszív, destabilizációs külpolitikában nyilvánul meg.

A Dél-afrikai Köztársaságban a kialakult feszült belső válság ellenére sincs forradalmi helyzet. Az ideológiai, törzsi, sőt faji alapon is megosztott apartheid ellenes erők egyelőre nem jelentenek közvetlen veszélyt a fajüldöző rezsimre. A fegyveres felszabadítási mozgalmak, még jelentős külső támogatás esetén sem számíthatnak sikerre, a kontinens legjobban felszerelt, legütőképesebb hadseregével szemben. A fehér kisebbség még jelentős belső tartalékokkal rendelkezik, és számíthat szövetségeseire is. A nemzetközi szankciók - még ha valóban átfogók lennének is - csak átmeneti nehézségeket okozhatnak a fajüldöző rezsim számára. A Dél-afrikai Köztársaságon belül változásra csak hosszabb távon, az apartheid ellenes erők összefogása, szívós, kitartó küzdelme esetén lehet számítani. A Dél-afrikai Köztársaság erősebb, mint Izrael a közel-keleti térségben.

Ebben a folyamatban az USA és szövetségesei részéről is az várható, hogy a közös érdekek védelmében, ösztönözni fogják a fajüldöző rezsimet reformok fokozatos bevezetésére, az apartheid nyílt formáinak felszámolására.

Figyelmet érdemel, hogy a Dél-Afrikai Köztársaságon belül, az Afrikai ~~Nemzetközi~~ Kongresszus (ANC) mellett, amely továbbra is az egyik legnagyobb apartheid ellenes szervezet, más pártok és szervezetek is jelentős tömegbefolyással rendelkeznek. Az apartheid ellenes erőket tömörítő Egyesült ~~Nemzeti~~ Front (UDF) egyre fontosabb tényezője az ország belpolitikai életének.

1. H. Dél-afrikai Köztársaság
2. H. H. Dél-afrikai Köztársaság

Namibia helyzetében nem történt változás, az országot a Dél-afrikai Köztársaság továbbra is megszállva tartja. A Dél-afrikai Köztársaság és a nyugati hatalmak közötti tárgyalások, valamint az Angolával folytatott tárgyalások Namibia függetlenségének feltételeiről, nem vezettek eredményre. A kibontakozást akadályozza, hogy a namibiai nép egyedüli törvényes képviselőjének elismert Dél-nyugat-afrikai Népi Szervezet, (SWAPO) elsősorban nemzetközi szankciókkal, külső támogatással kívánja Namibia függetlenségét kivívni. Az országon belüli tömegmunkára, szövetségi politikára a szervezet nem fordít kellő figyelmet. Ennek következménye, hogy a Dél-afrikai Köztársaság által létrehozott namibiai bábkormányban részt vevő pártok növekvő befolyással rendelkeznek az országban.

A dél-afrikai térség fontos tényezői a frontországok, ezek közül is elsősorban Angola, Mozambik és Zimbabwe. Angolára és Mozambikra különösen nagy nyugati nyomás nehezedik, belső nehézségeiket fokozza a nyílt imperialista zsarolás. Az ellenforradalmi erők megerősödtek, a vezetés nyilvánvaló gyengeségei miatt. Mozambik helyzete kritikussá vált. A térség legstabilabb országa Zimbabwe, és előreláthatólag hosszú távon is az marad. Fontosságát, politikai súlyát erősíti, hogy Zimbabweben kerül megrendezésre az el nem kötelezett országok állam és kormányfőinek csúcsertekezlete ez év szeptemberében.

A szocialista országok és a dél-afrikai térség

A szocialista országok sokoldalú támogatásban részesítik a dél-afrikai felszabadítási mozgalmakat, a frontállamokat és a térség haladó erőit. A szocialista

országok a jövőben is biztosítani kívánják ezt a támogatást, de a dél-afrikai térségben kialakult bonyolult helyzet megköveteli, hogy reálisan, illúziók nélkül, a tényleges erőviszonyok figyelembevételével határozzák meg teendőiket.

A térséggel kapcsolatban általános gondot jelent, hogy viszonylag kevés ismeretanyag áll rendelkezésre a Dél-afrikai Köztársaságon belüli folyamatokról, a tényleges erőviszonyokról. A helyzetet nehezíti, hogy a szocialista országok lényegében csak az Afrikai Nemzeti Kongresszussal (ANC) és a Dél-nyugat-afrikai Népi Szervezettel (SWAPO) építettek ki együttműködést. Ezek a szervezetek gyakran irreálisan, túlzott derülátással ítélik meg a helyzetet, az apartheid rendszer közeli összeomlását várják, a külső tényezőknek és a fegyveres harcnak aránytalanul nagy jelentőséget tulajdonítanak.

Az erőviszonyoknak, a lehetőségeknek megfelelő rugalmas politika kialakítását nehezíti, hogy nincs meg a teljes bizalom a felszabadítási mozgalmak, a frontállamok és a szocialista országok között. Ismert, hogy tárgyalások folynak az ANC és az USA, az MPLA és az UNITA, Mozambik és a DAK, Angola és a DAK között. Ezekről a kapcsolatokról a szocialista országok csak részlegesen vagy egyáltalán nem kapnak tájékoztatást. A bizalom légköre, a megfelelő információcsere, a politikai lépések egyeztetése hatékonyan segítené elő a dél-afrikai térség problémáinak ujszerű megközelítését, az új, elsősorban békés, a térség feszültségét csökkentő megoldások keresését.

A moszkvai konzultáción elhangzott javaslatok

Annak érdekében, hogy a szocialista országoknak nagyobb befolyásuk legyen a dél-afrikai eseményekre és folyamatokra, a kapcsolati rendszer szélesítésére van szükség. Az Afrikai Nemzeti Kongresszus mellett célszerű felvenni a kapcsolatot más délafrikai szervezetekkel és mozgalmakkal is. Elsősorban az Egyesült Demokratikus Fronttal, a Pánafrikai Kongresszussal, valamint a különböző egyházi szervezetekkel is. (A szocialista országok közül az NDK már felvette a kapcsolatot az Egyesült Demokratikus Fronttal, az Egyházak Dél-afrikai Tanácsával, a Dél-afrikai Nemzeti Diákszövetséggel és a Pánafrikai Kongresszussal. Az NDK tervezi a Kóbel békedíjas Desmond Tutu püspök meghívását is.) Az apartheid ellenes erők szervezeteivel való széleskörű kapcsolatépítés elősegítené a tényleges dél-afrikai helyzet jobb megismerését is. A szovjet elvtársak hangsúlyozták, hogy a különböző dél-afrikai szervezetekkel való kapcsolatépítésre a kisebb szocialista országoknak több a lehetőségük, nagyobb a mozgásterük.

Az ENSZ Közgyűlés Namibiával foglalkozó rendkívüli ülészakára 1986. szeptemberében kerül sor. A Szovjetunió megkülönböztetett figyelmet fordít az ülészakára, és önálló, miniszterhelyettes vezette delegációt kíván kiküldeni. A.L. Adamisin külügyminiszter helyettes hangsúlyozta, hogy a rendkívüli ülészakon az elsődleges cél az Egyesült Államok elszigetelése, kihasználva azt, hogy szövetségesei az amerikai irányvonaltól eltérően ítélik meg a dél-afrikai helyzetet. A közelmúltban lezajlott párizsi, ill. bécsi találkozókra hiba volt a túl kemény dokumentumokhoz való ragaszkodásunk. Szovjet

részről felvetették azt a gondolatot is, hogy a Namibia kérdésében korábban közvetíteni próbáló u.n. kontakt csoport helyett újat lehetne létrehozni, amelyben a szocialista országokkal baráti kapcsolatban álló afrikai államok is részt vehetnének.

A Namibiával foglalkozó rendkívüli ülészek előtt célszerű egyeztetni a szocialista országok álláspontját több kérdésben. Így pl. a namibiai felségvizeken való halászat kérdése, amely gazdasági érdekeket is érint.

A politikai munkát nagyban elősegítené, ha a szocialista országok rendszeresen kicserélnék információikat a dél-afrikai térségről. Ennek egyik fóruma lehetne a Varsói Szerződés állandó tájékoztató munkacsoportja.

Célszerű lenne, ha a szocialista országok illetékes tudományos intézményei felvennék kutatási programjukba a dél-afrikai térséggel összefüggő kérdéseket.

Javaslat hangzott el azzal kapcsolatban is, hogy a tömegtájékoztatási eszközök bővebben foglalkozzanak a dél-afrikai helyzet kérdéseivel, és ezzel összefüggésben az ANC és a SWAPO mellett ismertessék más apartheid ellenes szervezetek tevékenységét is.

Az NDK külügyminiszter helyettese bejelentette, hogy Berlinben 1987. január 8-án, az Afrikai Nemzeti Kongresszus megalapításának 75. évfordulója alkalmából nemzetközi tudományos konferenciát szerveznek.

A dél-afrikai térség helyzetéről szervezett konzultáció nyílt légkörben, kötetlen formában zajlott le.

Budapest, 1986. július 29.

